

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 369/2023-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ ██████████, zastúpenej JUDr. Andreou Chorvátovou Nagyovou, Kozárovce 632, proti postupu Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 1Er/2001/2015 a proti uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 1Er/2001/2015 z 11. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 1Er/2001/2015 z 11. januára 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 1Er/2001/2015 z 11. januára 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Rimavská Sobota na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Rimavská Sobota **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 369/2023-17 z 18. augusta 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky (doručenú ústavnému súdu 20. februára 2023), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka ďalej namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva

na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Požaduje zrušenie napadnutého uznesenia, vrátenie veci okresnému súdu a priznanie finančného zadost'učinenia (3 000 eur) a náhrady trov konania. Ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

II.

2. Pôvodný veriteľ (Slovenská sporiteľňa, a. s.) poskytol s'ťažovateľke na základe zmluvy o splátkovom úvere z 10. apríla 2006 (ďalej len „úverová zmluva“) úver vo výške 50 000 Sk (1 659,70 eur). Kým úrokovú sadzbu úverová zmluva stanovuje v rozsahu 12 % p. a., ročnú percentuálnu mieru nákladov (ďalej len „RPMN“), ktorá ma zohľadňovať popri úrokoch aj poplatky, stanovuje v rozsahu 6,59 %. Dohodnutý bol tiež poplatok 1 000 Sk z prostriedkov poskytnutého úveru a mesačné poplatky 50 Sk za správu úveru. Úver mal byť splatený v 107 mesačných splátkach po 822 Sk. Zaplatenie úveru bolo zabezpečené vlastnou zmenkou vystavenou s'ťažovateľkou na rad banky, ktorá zmenku indosovala v prospech oprávneného (Intrum Slovakia, s. r. o.).

3. V súčasnosti je s'ťažovateľka povinnou v exekučnom konaní vedenom na základe návrhu oprávneného z 23. júla 2015, v ktorom oprávnený žiadal vymożenie pohľadávky voči s'ťažovateľke na základe zmenkového platobného rozkazu vydaného Okresným súdom Bratislava V z 27. marca 2014. Súd ním uložil s'ťažovateľke, aby zaplatila oprávnenému zmenkovú sumu 2 839,48 eur so 6 %-ným ročným úrokom od 6. augusta 2013 do zaplatenia, zmenkovú odmenu 9,46 eur a náhradu trov konania v celkovej výške 456,15 eur.

4. Okresný súd najskôr žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Uviedol, že úverová zmluva obsahovala zjavne nesprávne (nižšie ako úroková sadzba) vymedzenie ročnej percentuálnej miery nákladov RPMN – ak úroková sadzba bola 12 %, potom RPMN nemohla byť 6,59 %. Neuvedenie RPMN ako povinnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 4 ods. 2 písm. g) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom k 10. aprílu 2006 [ďalej len „zákon č. 258/2001 Z. z.“] má za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Ak by na uvedené súd pri vydaní zmenkového platobného rozkazu prihliadol, nemohol priznať uplatnený nárok v celom rozsahu.

5. O podanom odvolaní oprávneného rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 26. septembra 2019 tak, že uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd poukázal na to, že bezúročnosť a bezpoplatkovosť spotrebiteľského úveru spôsobuje úplná absencia RPMN, pričom v tomto prípade RPMN uvedená v úverovej zmluve síce nesprávne, ale uvedená bola. Navyše bolo preukázané, že pôvodný veriteľ vychádzal pri výpočte z prílohy zákona č. 258/2001 Z. z., kde bol v tom čase uvedený nesprávny vzorec pre výpočet RPMN (v období podpisu úverovej zmluvy bola do slovenského právneho poriadku nesprávne prebratá smernica Rady č. 87/102/EHS z 22. decembra 1986 v znení smernice č. 98/88/EHS a smernice č. 98/7/ES, keď vzorec pre výpočet RPMN nesprávne predpokladal, že spotrebiteľsky úver bude splatený jednou splátkou bez akýchkoľvek poplatkov, pozn.). Zároveň však konštatoval, že okresný súd nemal k dispozícii všeobecné obchodné podmienky a úverové podmienky banky, ktoré tvorili neoddeliteľnú súčasť úverovej zmluvy, a preto nemohol ich obsah preskúmať na účely

zistenia, či obsahujú opis podmienok, za ktorých možno použiť zmenku tak, ako to predpokladá § 4 ods. 3 písm. c) zákona č. 258/2001 Z. z. Rovnako potom nemohol posúdiť, či neobsahujú neprijateľné zmluvné podmienky v zmysle § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka.

6. Po vrátení veci vydal okresný súd 19. novembra 2020 poverenie pre súdneho exekútora a súdny exekútor vydal tomuto povereniu korešpondujúce upovedomenie o začatí exekúcie, proti ktorému podala sťažovateľka námietky. V podaných námietkach sťažovateľka okrem iného namietla, že exekučný súd neskúmal, či sa exekučný titul nevydal v konaní, v ktorom sa neprihliadalo na neprijateľné zmluvné podmienky, a za neprijateľnú označila samotnú zmenku, pretože bola vydaná bez určenia konkrétnych podmienok na jej použitie.

7. O námietkach sťažovateľky rozhodol okresný súd napadnutým uznesením 11. januára 2023 tak, že námietkam sťažovateľky nevyhovel. Okresný súd tentokrát už správnosti údaju o RPMN relevanciu neprikladal, ibaže by tento údaj vôbec nebol uvedený, test neprijateľnosti zmluvných podmienok nevykonal vrátane zmenkových zmluvných podmienok, a podľa neho z predložených podkladov nevyplýva, že by bol oprávnenému priznaný nárok, ktorý by bol rozporný so zákonom alebo dobrými mravmi, a nie sú mu známe ani okolnosti svedčiace o tom, že by nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky. Predmet a cena podľa súdu nemôžu byť neprijateľné zmluvné podmienky. K zmenkovým podmienkam poukázal na všeobecné obchodné podmienky obsahujúce v bode 7.1.9 postup v prípade vystavenia vlastnej zmenky. Ak by však aj neboli uvedené v zmluve, podľa § 4 ods. 4 zákona č. 258/2001 Z. z. je podľa súdu aj taká spotrebiteľská zmluva platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať.

III.

8. Sťažovateľka okrem iného uvádza, že exekučný súd sa jej námietkami nezaoberal a rozhodnutie riadne neodôvodnil. Namietla tiež, že exekučný súd jej počas trvania exekučného konania nedoručil žiadne z vyjadrení oprávneného – úverovú zmluvu, všeobecné obchodné podmienky ani úverové podmienky a poverenie na výkon exekúcie bolo vydané v rozpore s rozhodnutím odvolacieho súdu. Uvedeným konaním podľa sťažovateľky bolo porušené jej právo na kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní a na rovnosť strán sporu. Napokon sťažovateľka namieta, že exekučné konanie trvá od roku 2015 (už ôsmy rok), pričom nebolo fakticky ani právne náročné v takej miere, aby nebolo možné bez zbytočných prietahov rozhodnúť. Len o námietkach voči exekúcii (podaných 21. decembra 2020) rozhodol okresný súd po 24 mesiacoch (11. januára 2023), a to po niekoľkých urgenciách a podaní sťažnosti predsedovi okresného súdu.

IV.

9. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že sťažnosť považuje za dôvodnú, pokiaľ ide o nedodržanie zákonnej lehoty na rozhodnutie o námietkach proti exekúcii.

10. Sťažovateľka v doručenej replike poukazuje na to, že nielen takmer 24 mesiacov trvajúce rozhodovanie o námietkach spôsobilo prietahy v konaní. Prietahy vznikali počas celého trvania exekučného konania, keď sťažovateľka namieta nedôslednosť, nesystematickosť pri rozhodovaní, ako aj nedôsledné zistenie skutkového stavu.

11. Exekúcia mala byť podľa sťažovateľky zastavená podľa § 243f ods. 4 Exekučného poriadku, keď oprávnený nepredložil dôkaz, ktorý by ho oprávňoval vymáhať zmenkovú pohľadávku.

Zo zmluvy o splátkovom úvere nie je zrejmé, na základe akých zmluvných dojednaní bola zmenka vystavená. Nebolo preukázané, že v pôvodnom zmenkovom konaní bolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky. Bod 7.1.9 všeobecných obchodných podmienok nepredstavuje určenie podmienok, za ktorých bolo možné zmenku použiť tak, ako to upravuje § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z. Ak nebola predložená zmluva o vyplňovacom práve k zmenke, potom bola zmenka vystavená bez toho, aby bolo dohodnuté jej vystavenie v zmluve o úvere či vo všeobecných obchodných podmienkach.

V.

V.1. K zastaveniu exekúcie podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku:

12. Sťažovateľka v prvom rade namieta, že exekúciu mal súd bez ďalšieho zastaviť podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku, podľa ktorého súd zastaví exekúciu, ak oprávnený v lehote stanovenej zákonom nedoplní náležitosti podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku.

13. Z obsahu spisu je zrejmé, že oprávnený bol po prijatí novely Exekučného poriadku (zákonom č. 438/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) aktívny a v zákonom stanovenej lehote návrh na vykonanie exekúcie doplnil. Sťažovateľka však tvrdí, že návrh nedoplnil dostatočným spôsobom a aj neúplné doplnenie podaného návrhu na vykonanie exekúcie má byť posudzované tak, že sa exekúcia zastaví.

14. Podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku ak oprávnený návrh na vykonanie exekúcie doplní v lehote podľa odseku 1, súd preskúma, či je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m), a ak exekúciu nezastaví, rozhodne o pokračovaní exekúcie. Exekučný súd mal teda v prípade tohto prechodného ustanovenia len dve možnosti – exekúciu zastaviť (ak oprávnený náležitosti uvedené v § 39 ods. 4 Exekučného poriadku nedoplnil) alebo návrh preskúmať (s ohľadom na doručené doplnenie návrhu na vykonanie exekúcie). Je na oprávnenom, aby preukázal, že exekúciu nemožno zastaviť podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku a ak nepredloží všetky dôkazy, potom znáša riziko, že exekúcia zastavená bude – nie však podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku, ale podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku. Zastavenie exekúcie podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku sa preto vzťahuje len na prípady, keď oprávnený na povinnosť uvedenú v odseku 1 tohto ustanovenia nijakým spôsobom nereagoval. Exekučný súd postupoval správne, keď exekúciu nezastavil, ale s ohľadom na doplnenie návrhu na vykonanie exekúcie oprávneným tento návrh preskúmal. V tejto časti preto ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (výrok 4 tohto nálezu).

V.2. K nesprávne/nedostatočne zistenému skutkovému stavu:

15. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky týkajúcej sa oneskoreného predloženia/vyžiadania podkladov nevyhnutných pre posúdenie veci (ako sú všeobecné obchodné podmienky, úverové podmienky, ale aj samotná zmenka) ústavný súd uvádza, že v tomto štádiu exekučného konania a vo vzťahu k namietanému rozhodnutiu okresného súdu nie je podstatné, kedy si exekučný súd tieto podklady vyžiadal, ale to, či pri rozhodovaní vychádzal zo správne zisteného skutkového stavu – inými slovami, ak mal tieto podklady k dispozícii v čase rozhodovania o námietkach

sťažovateľky, potom nemohlo takým postupom dôjsť k porušeniu práv sťažovateľky, aj keď si tieto podklady vyžiadal až na základe upozornenia krajského súdu.

16. Zo spisu (ktorý si ústavný súd vyžiadal na účely preskúmania ústavnej sťažnosti) vyplýva, že súd mal pri rozhodovaní o námietkach sťažovateľky k dispozícii nasledovné podklady:

- úverovú zmluvu;

- identifikáciu postúpenej pohľadávky (dokument Slovenskej sporiteľne, a.s.);

- úplné znenie Všeobecných obchodných podmienok vydaných Slovenskou sporiteľňou, a.s. s účinnosťou od 1. augusta 2002 v znení dodatku č. 11 účinného od 1. novembra 2010;

- úplné znenie obchodných podmienok Slovenskej sporiteľne, a.s., pre poskytovanie úverov a povolených prečerpaní privátnym klientom a MIKRO podnikateľom účinné od 1. júla 2007 v znení dodatku č. 7 účinného od 1. februára 2014. Pre komplexnosť posúdenia ústavný súd poukazuje na to, že v čl. II bode 2 úverovej zmluvy sa poukazuje na obchodné podmienky Banky pre poskytovanie splátkových a kontokorentných úverov a povolených prečerpaní fyzickým osobám nepodnikateľmi (s účinnosťou od 1. februára 2006) – čo sú zjavne iné úverové podmienky ako tie, ktoré sú súčasťou súdneho spisu.

17. Je zrejme, že exekučný súd v čase rozhodovania nevychádzal z takých podkladov, ktoré by mohli viesť k správne zisteniu skutkového stavu. Ak bola totiž úverová zmluva podpísaná 10. apríla 2006, bolo povinnosťou exekučného súdu vychádzať zo všeobecných obchodných podmienok a úverových podmienok banky platných a účinných k tomuto dňu – je neprípustné, aby exekučný súd odkazoval na konkrétne ustanovenie podmienok banky účinných o takmer 5 rokov neskôr (v prípade úverových podmienok je to rozdiel dokonca 8 rokov). Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) už rozhodol, že súdnemu prieskumu podliehajú zmluvné podmienky, podľa ktorých bola zmluva uzavretá, t. j. v čase uzavretia zmluvy [porov. rozsudok Súdneho dvora vo veci Andriuc a i. z 20. 9. 2017, C-186/16, ECLI:EU:C:2017:703: „Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky sa má uskutočniť s odkazom na dobu uzatvorenia dotknutej zmluvy, s ohľadom na všetky okolnosti, o ktorých mohol predajca alebo dodávateľ vedieť v uvedenej dobe a ktoré mohli mať vplyv na neskorší výkon uvedenej zmluvy“]. Takto zistený skutkový stav preto nemožno považovať za správne zistený.

18. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd v podstate nepovažoval za potrebné zaoberať sa znením všeobecných obchodných podmienok alebo úverových podmienok, pretože sťažovateľka v podaných námietkach nešpecifikovala iné neprijateľné zmluvné podmienky ako zmenku samotnú (pozri bod 20 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok sa tak sústredil len na namietanú zmenku a vo zvyšku úverovú zmluvu, všeobecné obchodné podmienky ani úverové podmienky nepreskúmal. Takýto postup podľa ústavného súdu nebol správny.

V.3. K povinnosti vykonať *ex offo* prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok:

19. Súdny dvor už viackrát zdôraznil, že vnútroštátny súd má *ex offo* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13“), a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený

s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (napríklad rozsudok Súdneho dvora Aziz zo 14. 3. 2013, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovaná judikatúra).

20. Nepostačujúci je záver okresného súdu, že mu nie sú známe okolnosti svedčiace o tom, že by pri vydávaní zmenkového platobného rozkazu nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky. Faktom totiž je, že zmenkový platobný rozkaz neobsahuje žiadne odôvodnenie. Súdny dvor pritom zdôrazňuje, že odôvodnenie musí umožniť súdu, ktorý následne rozhoduje, identifikovať na jednej strane podmienky alebo časti podmienok, ktoré boli preskúvané z hľadiska smernice 93/13/EHS v rámci prvého konania, a na druhej strane dôvody, hoci aj stručne zhrnuté, pre ktoré súd rozhodujúci v rámci tohto prvého konania dospel k záveru, že tieto podmienky alebo ich časti nie sú nekalé (rozsudok Eurobank Bulgaria z 18. 12. 2023, C-231/23, EU:C:2023:1008, bod 34). Súdny prieskum neprijateľných zmluvných podmienok sa preto považuje za vykonaný v súlade so smernicou 93/13/EHS len v prípade, ak na jednej strane je spotrebiteľ informovaný o existencii tohto prieskumu a o dôsledkoch jeho nečinnosti a na druhej strane je rozhodnutie prijaté po uvedenom preskúmaní dostatočne odôvodnené na to, aby umožnilo identifikovať podmienky skúmané pri tejto príležitosti a dôvody, hoci stručné, pre ktoré sa súd domnieval, že tieto podmienky nie sú nekalé. Iba a len vtedy možno konštatovať, že neprijateľnosť zmluvných podmienok bola súdom riadne (a eurokonformne) preskúmaná, a preto ďalší súd rozhodujúci v tej istej veci taký prieskum vykonať nemusí. Ak je exekučným titulom *ex lege* neodôvodnený zmenkový platobný rozkaz, potom bolo na exekučnom súde, aby vykonal prieskum zmluvných podmienok. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že exekúcie založené na platobných rozkazoch ako exekučných tituloch nepredstavujú prekážku pre súdny prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok (PLz. ÚS 1/2022).

21. Povinnosť *ex officio* prieskumu sa pritom nevzťahuje len na tie zmluvné podmienky, na ktoré poukazuje spotrebiteľ, ale na všetky také zmluvné podmienky, ktoré napriek tomu, že nie sú uvádzané žalobou spotrebiteľa, súvisia s predmetom sporu, ako ho vymedzili účastníci konania vzhľadom na ich žalobné návrhy a žalobné dôvody. Všetky tieto podmienky musia byť preskúvané s cieľom overiť ich prípadnú nekalú povahu hneď, ako má tento súd k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel (pozri rozsudok Súdneho dvora Lintner z 11. 3. 2020, C-511/17, ECLI:EU:C:2020:188, bod 34). Prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok vo veci sťažovateľky preto zrejme nemožno považovať za dostačujúci, keď sa okresný súd vyjadril v podstate len k tomu, či možno považovať zmenku za neprijateľnú zmluvnú podmienku, a ďalej k tomu, či možno považovať za problematické nesprávne uvedenie RPMN. V odôvodnení napadnutého uznesenia absentuje prieskum zmluvných podmienok týkajúcich sa (len ako príklad):

- výšky poskytnutého úveru (napríklad z pohľadu rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo 287/2021 z 30. júna 2022, podľa ktorého predstavuje celkovú výšku spotrebiteľského úveru suma finančných prostriedkov reálne poskytnutá spotrebiteľovi, pričom poplatok za poskytnutie úveru zrazený z istiny hneď pri uzavretí zmluvy nemožno zahrnúť do celkovej výšky spotrebiteľského úveru);

- poplatku za poskytnutie úveru, ale aj iných poplatkov, ktoré súvisia s poskytnutým úverom a ktoré bola sťažovateľka povinná uhradiť na základe úverovej zmluvy [napríklad z pohľadu jasnosti a zrozumiteľnosti zmluvnej podmienky – pozri rozsudok Súdneho dvora Caixabank (Commission d'ouverture du prêt) zo 16. 3. 2023, C-565/21, ECLI:EU:C:2023:212), alebo z pohľadu toho,

či zodpovedá skutočne poskytnutým službám a vynaloženým nákladom – pozri rozsudok Súdneho dvora CaixaBank zo 16. 7. 2020, C-224/19, ECLI:EU:C:2020:578);

- podmienok týkajúcich sa predčasného zosplatnenia úveru.

V.4. K námietke porušenia zásady rovnosti strán:

22. Sťažovateľka ďalej v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že exekučný súd jej počas trvania exekučného konania nedoručil všeobecné obchodné podmienky, úverové podmienky, zmenkový spis, vyjadrenie oprávneného k námietkam povinnej zo 16. decembra 2022 ani vyjadrenie oprávneného zo 14. januára 2020 (v ktorom oprávnený doručil exekučnému súdu všeobecné obchodné podmienky a úverové podmienky).

23. Ústavný súd už vo viacerých prípadoch dospel k záveru, že nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces (m. m. I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06, IV. ÚS 19/2012, II. ÚS 98/2017) a možno ho kvalifikovať ako odňatie možnosti konať pred súdom (I. ÚS 156/07). Aj v exekučných konaniach sa aplikuje právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces, ktorého komponentom je aj princíp rovnosti účastníkov a princíp kontradiktórneho konania (IV. ÚS 57/2024).

24. Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Zároveň však ústavný súd pripustil (IV. ÚS 19/2012), že v niektorej veci môže byť absencia stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku druhého účastníka konania právne irelevantná. O taký prípad ide vtedy, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku (teda vtedy, keď vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku). Podstatné je posúdenie konkrétnych okolností veci, právnych a skutkových súvislostí pre záver o tom, či a v akom rozsahu je potrebné viesť konanie kontradiktórne.

25. V okolnostiach posudzovanej veci považuje ústavný súd za preukázané, že:

- v mailovej správe zo 16. februára 2017 sťažovateľka požiadala exekučný súd o doručenie fotokópie úverovej zmluvy;

- opakovane o podklady požiadala písomne 12. apríla 2017 a mailom z 20. januára 2020;

- súčasťou vyjadrenia oprávneného zo 14. januára 2020 bolo len predloženie podkladov požadovaných exekučným súdom (všeobecné obchodné podmienky a úverové podmienky) – teda oprávnený sa k týmto podkladom nijakým spôsobom nevyjadril;

- potom, ako si exekučný súd vyžiadal na zapožičanie spis od súdu, ktorý vydal zmenkový platobný rozkaz, je v spise uvedená poznámka, že sa má informovať právny zástupca povinného o tomto úkone, avšak informácia bola doručená len právnomu zástupcovi oprávneného (25. januára 2022, pozn.);

- 9. decembra 2022 nahliadla právna zástupkyňa sťažovateľky do exekučného spisu;

- vyjadrenie oprávneného k námietkam sťažovateľky (zo 16. decembra 2022) sa v súdnom spise nenachádza.

26. Posudzovaná vec je nesporne vec spotrebiteľská – teda taká, kde je základným predpokladom vedenia exekúcia potvrdenie toho, že bol vo veci vykonaný prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok (ak nebol vykonaný súdom pri rozhodovaní v základnom konaní, tento prieskum vykoná exekučný súd – pozri časť V.3 tohto nálezu). Za týchto okolností je úverová zmluva a k nej prislúchajúce úverové podmienky a všeobecné obchodné podmienky základom akéhokoľvek posúdenia zo strany exekučného súdu (tým skôr, že v tomto prípade išlo o zmenkový platobný rozkaz, kde sa súd v základnom konaní nemal ako k neprijateľnosti zmluvných podmienok vyjadriť). Ak preto sťažovateľka k týmto podkladom nemala prístup, došlo k zásadnému zásahu do práv sťažovateľky zo strany exekučného súdu, ktorý jej tieto podklady neposkytol, a to ani napriek jej opakovaným žiadosťiam – sťažovateľka síce požadovala od exekučného súdu úverovú zmluvu, avšak je zrejmé, že v čase, keď posielala opakované žiadosti exekučnému súdu, o doručení všeobecných obchodných podmienok a úverových podmienok nemohla mať vedomosť (pretože ju o tom exekučný súd neinformoval).

27. Na druhej strane vzal ústavný súd do úvahy skutočnosť, že v čase rozhodovania o námietkach sťažovateľky už sťažovateľka disponovala potrebnými podkladmi, pričom ústavný súd v tomto smere poukazuje na nahliadnutie do spisu právnu zástupkyňou sťažovateľky (9. decembra 2022). Na tomto základe neskôr námietky aj doplnila (15. decembra 2022). Zároveň zo spisu vyplýva, že v tom čase bol sťažovateľke k dispozícii aj zmenkový spis.

28. S ohľadom na všetky tieto skutočnosti ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovел (výrok 4 tohto nálezu).

V.5. K zabezpečeniu pohľadávky vyplývajúcej zo spotrebiteľského úveru zmenkou:

29. Vo vzťahu k samotnej zmenke ústavný súd konštatuje správnosť právneho záveru okresného súdu o tom, že zákon č. 258/2001 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2006 nezakazoval použitie zmenky na zabezpečenie nároku zo spotrebiteľského úveru – neskôr sa právna úprava zmenila a v súčasnosti zmenku v spotrebiteľských vzťahoch použiť nemožno, avšak v posudzovanej veci bolo potrebné aplikovať právnu úpravu platnú a účinnú ku dňu podpisu úverovej zmluvy.

30. Okresný súd však ďalej poukázal na to, že z predložených dokladov nevyplýva, že by bol oprávnenému priznaný nárok, ktorý by bol rozporný so zákonom, prípadne s dobrými mravmi. Vychádzal pritom z toho, že zmenka bola vyplnená na zročnú istinu úveru so zákonným úrokom z omeškania po dátume postúpenia pohľadávky. Tieto závery okresného súdu sú ale podľa názoru ústavného súdu predčasné, keďže (i) okresný súd nemal k dispozícii správne podklady, z ktorých by mohol vychádzať pri posúdení neprijateľnosti zmluvných podmienok (týka sa všeobecných obchodných podmienok a úverových podmienok), (ii) súd sa zrejme v rámci posúdenia zmluvných podmienok sústredil len na to, či mohla byť vystavená zmenka a na jej znenie, avšak nevykonal prieskum, či suma na zmenke vôbec mohla byť vymáhaná – ak nevykonal riadny prieskum všetkých súvisiacich zmluvných podmienok, potom nie je isté, či nejde o bezpoplatkový a bezúročný úver alebo či bol oprávnený poplatok za poskytnutie úveru, a najmä (iii) zo žiadneho podkladu nevyplýva, odkedy bola sťažovateľka v omeškaní s úhradou splátok, kedy, či a za akých

podmienok bol úver zosplatnený, a na mieste bolo aj vysporiadanie sa s argumentáciou sťažovateľky o vymáhaní premlčanej pohľadávky.

31. Potrebné je začať tým, že samotná úverová zmluva s vystavením zmenky neráta. Okresný súd pri rozhodovaní nemal k dispozícii všeobecné obchodné podmienky a úverové podmienky účinné v čase podpisu úverovej zmluvy, preto nemohol konštatovať, či obsahovali ustanovenie o tom, či a za akých podmienok môže banka prijať zmenku vystavenú spotrebiteľom a akým spôsobom ju možno vyplniť – okresný súd nespomína dohodu o vyplňovacom práve a žiadna taká dohoda nie je ani súčasťou súdneho spisu. Jedna vec je pritom prípustnosť použitia zmenky aj v prípade spotrebiteľského úveru, druhá vec je tá, že okresný súd nepreskúmal, či bola zmenka vystavená sťažovateľkou vyplnená v súlade s dohodou medzi zmluvnými stranami (ak taká vôbec bola) a či taká dohoda bola v súlade so zákonom (či neobsahovala neprijateľné zmluvné podmienky).

32. Navyše, ako vyplýva z podkladov, ktoré ma ústavný súd k dispozícii, samotná úverová zmluva bola uzatvorená 10. apríla 2006 – výška splátok pri riadnom splácaní úveru podľa zmluvy predstavovala sumu 2 918,96 eur (bez mesačného poplatku za úver). Dlžná suma postúpená na oprávneného bola vo výške 2 839,48 eur. Pri splátke 27,28 eur mesačne to vychádza tak, že sťažovateľka uhradila len niekoľko prvých splátok (3). Ak tomu tak je (prislúcha to overiť okresnému súdu), úver mohol byť zosplatnený ešte v roku 2006 (čo mal rovnako overiť okresný súd – v súdnom spise nie je ani zmienka o tom, od kedy bola sťažovateľka v omeškaní s úhradou splátok a kedy bol úver zosplatnený. Možné je aj to, že bola postúpená už premlčaná pohľadávka a doplnený údaj o sročnosti zmenky by bol tak sám osebe neprijateľný. Takýto postup je potrebné vyhodnotiť z hľadiska jeho súladu s dobrými mravmi. Okresný súd sám zdôraznil, že aj keď použitie zmenky nie je zakázané, § 4 ods. 7 zákona č. 258/2001 Z. z. ukladal povinnosť veriteľovi počínať si tak, aby boli zachované všetky práva spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru. Dohoda o vyplňovacom práve teda (okrem iného) nesmela obsahovať ustanovenie o tom, že by bolo možné vyplniť iný údaj o sročnosti zmenky ako údaj zodpovedajúci dátumu splatnosti pohľadávky banky voči sťažovateľke – v tomto prípade mohli existovať neprijateľné zmluvné podmienky alebo bol dátum sročnosti zmenky vyplnený v rozpore s dohodou zmluvných strán. To všetko mal overiť okresný súd ešte predtým, ako vyslovil záver o tom, že oprávnený vymáha len zákonný nárok, ktorý je v súlade s dobrými mravmi.

33. Ako správne argumentovala sťažovateľka (nielen v podanej ústavnej sťažnosti), „... *Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.*“ (stanovisko občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. 10. 2015, Zbierka stanovísk č. 8/2015, č. 93).

34. Ústavný súd s ohľadom na všetky už uvedené skutočnosti konštatuje, že napadnuté uznesenie porušuje právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď okresný súd pri rozhodovaní vychádzal z nesprávne a neúplne zisteného skutkového stavu. Závery, ku ktorým dospel, nemožno považovať za ústavne konformné, a to nielen pre nedostatočne zistený skutkový stav, ale aj pre taký výklad dotknutých právnych predpisov, ktorý je v zrejmom rozpore s rozhodovacou praxou nielen ústavného súdu, ale aj Súdneho dvora.

35. Ústavný súd s ohľadom na uvedené napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (výrok 2 tohto nálezu).

36. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu, čo je potrebné aplikovať aj na reálne dotknutej veci v kontexte tohto nálezu.

37. Po vrátení veci bude okresný súd povinný v prvom rade prehodnotiť zistený skutkový stav a v tomto zmysle bude povinný vyžiadať si od oprávneného zodpovedajúce podklady pre rozhodovanie (najmä sa to týka všeobecných obchodných podmienok a úverových podmienok banky účinných ku dňu uzatvorenia úverovej zmluvy, ale aj získania dohody o vyplňovacom práve vo vzťahu k vystavenej zmenke). Špecifický bude okresný súd povinný vyjadriť sa k tomu, či sa v rámci exekúcie nevymáha nárok, ktorý bol premlčaný už v čase vyplnenia zmenky veriteľom [čo by v konečnom dôsledku znamenalo, že pri vydaní exekučného titulu nebolo prihladené na rozpor s dobrými mravmi a taká exekúcia by preto musela byť zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku]. V prípade, ak dospeje okresný súd k záveru, že exekúciu z tohto dôvodu zastaviť nemožno, v ďalšom kroku bude okresný súd povinný vykonať *ex officio* prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok, a to nielen vo vzťahu k podmienkam, na ktoré poukázala sťažovateľka v podaných námietkach, ale vo vzťahu k všetkým zmluvným podmienkam, ktoré „*súvisia s predmetom sporu, ako ho vymedzili účastníci konania vzhľadom na ich žalobné návrhy a žalobné dôvody*“ (pozri rozsudok Súdneho dvora Lintner, už citovaný) – okrem iného vo vzťahu k správnosti sadzby RPMN, úverovým poplatkom, ale aj správnosti údajov o celkovom objeme poskytnutého úveru.

38. Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základných práv sťažovateľky účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd požadované finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

39. Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí uskutočňovaný podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 281/2013). Súdna exekúcia vykonávaná podľa Exekučného poriadku teda musí byť uskutočňovaná aj v súlade s princípmi spravodlivého procesu v širšom slova zmysle, ktoré sú obsiahnuté v čl. 46 až čl. 48 ústavy.

40. Ústavný súd vo vzťahu k okolnostiam tejto veci konštatuje, že špecifikom exekučného konania (napr. II. ÚS 349/2017, IV. ÚS 60/2018, III. ÚS 295/2021) je, že exekučné konanie je spravidla „v rukách“ súdneho exekútora a exekučný súd v rámci exekučného konania koná a rozhoduje len na základe procesných návrhov účastníkov exekučného konania, resp. súdneho exekútora, preto namietat' porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy možno na ústavnom súde vo vzťahu k exekučnému súdu len vtedy, ak tento má reálne o čom rozhodovať.

41. Sťažovateľka okresnému súdu vytýka, že o jej námietkach rozhodoval pridlho (čo priznal napokon aj predseda súdu). Faktom však zostáva, že o námietkach už bolo v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd takúto sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. III. ÚS 462/2017, II. ÚS 464/2018). Napriek tomu, že napadnuté exekučné konanie, pokiaľ ide o dĺžku rozhodovania o námietkach sťažovateľky, zjavne neprebiehalo v súlade s požiadavkou na postup súdu bez zbytočných prietahov, sťažovateľka sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátila v čase, keď už tento prostriedok nápravy vo vzťahu k označenému konaniu mestského súdu nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (II. ÚS 36/2021, II. ÚS 464/2021). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti, v ktorej namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) nevyhovel (výrok 4 tohto nálezu).

VII.

42. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 663,57 eur.

43. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal ústavný súd z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, replika k vyjadreniu okresného súdu). Spolu tak uplatnené trovy konania predstavujú sumu 663,57 eur (výrok 3 tohto nálezu).

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

45. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto nálezu odlišné stanovisko sudca Peter Straka, ktoré sa týka odôvodnenia nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. marca 2025

Robert Šorl
predseda senátu